

5. Правова і політична культура українського соціуму за умов модернізації політико-правового життя : монографія / О. О. Безрук, Л. М. Герасіна, І. В. Головка та ін. ; за ред. М. П. Требіна. – Х. : Право, 2016. – 560 с.
6. Нерсесянц В. С. Філософія права : учебник / В. С. Нерсесянц. – М. : Норма, 2003. – 647 с.

А. О. Кузьменко, студентка,
Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого

РОЗВИТОК УКРАЇНСЬКОЇ МЕНТАЛЬНОСТІ ТА ЇЇ ВІДМІННІСТЬ ВІД МЕНТАЛІТЕТУ ІНШИХ КРАЇН

Під впливом багатьох факторів не одне сторіччя розвивається українська ментальність. Розвиток ментальності залежить не тільки від історії наших предків, культури нашого народу та етнічних чинників, а й сучасного впливу політичних реалій життя. Зараз Україна обрала для себе європейський напрям розвитку та інтеграцію до культурного та соціального кола Європи, тому дуже важливо пристосуватися до ментальності європейського народу, які, на мою думку, мають споріднені риси.

На формування нашої української ментальності найбільш вплинуло геополітичне розташування України. Наша країна дуже вигідно розташована з політичної точки зору. Таким чином, не можна говорити про чисте існування українського менталітету, без впливу на нього західних чи східних сусідів. Звісно, на розвиток ментальності українців, що живуть на заході нашої країни, більше впливала ментальність і світогляд країн Європи, а ось жителі сходу мають більше риси пострадянського менталітету. Можливо, саме тому сучасний українець, як і представники європейських країн, високо поцінує досягнення науки та техніки, але водночас для нього важливо, щоб вони використовувалися задля гуманістичних цілей. Сучасні українці є універсальними людьми, завдяки впливу багатьох культур і менталітетів на них. Вони легко опановують кілька суміжних професій, у скрутних ситуаціях уміють швидко знайти нестандартне рішення. Ми навчилися пристосовуватися до різних ситуацій і умов життя.

Не можна також заперечувати, що ментальність багато в чому залежить від рівня життя. На сучасних прикладах ми стикаємося з такими проблемами. Українці відносять себе до західного типу менталітету, але розрізненість у рівні життя суттєво впливає на миролюбність і адекватне ставлення до сусідів. Наразі ми маємо таку ситуацію: ментально українці поділяються на два геополітичні табори – це пострадянський та проєвропейський.

І такий поділ держави не є нормальним та перспективним для подальшого розвитку країни. На мою думку, лише сталий стабільний рівень життя в країні зможе полегшити цю ситуацію. Спорідненість та відмінність проєвропейського та пострадянського менталітетів є частиною сучасного українського менталітету.

Якщо детальніше дослідити риси менталітету інших пострадянських країн, зокрема Росії, то населенню цієї країни притаманна громадсько-родова свідомість. На менталітет російського народу великий вплив мали складні природно-кліматичні та геополітичні умови, вижити в яких можна було тільки спільними зусиллями, тому росіяни більшою мірою нація колективістів. У російському менталітеті простежуються риси прагнення втілити свої ідеї будь-якими засобами, в тому числі й насильницькими. Українське світосприйняття протилежне російському. Ця відмінність була доведена ще у ХХ ст. у роботі Т. Масарика. «Малоруси (термін “Малорус” використовується для етнографічного і мовного означення людності, що заселяла Україну, Східну Галичину, Буковину і Угорську Русь) відрізняються від Великоросів не лише діалектом, але господарством, кліматом і багацтвом. Малорус має інший характер, ніж Великорос, унаслідок цілого свого світогляду, як це добре з’ясував Гоголь. Для Малороса великоросійська мова є зовсім штучною», – вважав Т. Масарик.

Українська нація є осілою нацією, що є досить рідкісний феномен у світі. Він почав формуватися з часів, коли наші предки почали займатися сільським господарством, з часів Трипілля. Українська земля та її чорнозем, який є унікальним, дозволяв нашим предкам себе прогодувати і нікуди особливо не мігрувати. Крім того, в структуру цієї землі вливалися і скіфи, і сармати, і греки, і північні народи, і угорці пройшли через нас. Дуже багато народів та націй проживало та продовжують жити на території нашої країни.

На одній маленькій території зараз мирно проживають громадяни більше ніж 100 національностей. У Росії ситуація кардинально інша. Історично ця країна не має такої кількості родючої землі. Пращури сучасного російського населення змушені були мігрувати, завойовувати, бути більш агресивними, для того щоб забезпечити собі хоча б мінімальні умови для проживання. У порівнянні з цим, українцям не потрібно нікого завойовувати, прояву агресії немає у нас в крові. Якщо українця ніхто не чіпає, він ні на кого не нападає. На жаль, деякі риси ментальної роз’єднаності двох сусідніх країн породжують ворожнечу у сучасному житті. Наразі в Україні більшість людей говорить російською, але це не показник нормального ставлення до країни-сусіда. У нас більшість російськомовних людей ненавидять росіян і Росію. Саме такий приклад існує і в сучасній Європі: в Ірландії англomовні люди, які не знають ірландської мови, ненавидять англійців.

Сьогодні основним напрямком розвитку України є європейський напрямок. З кожним днем наша країна все більше інтегрується у європейський простір, тому ми маємо бути підготовлені, що можливо найближчим часом до нашого типу ментальності почнуть інтегруватися європейські риси ментальності, можливо навіть ті, які зовсім не притаманні для нас. Але позитивним є те, що у нашій країні та країн Європи є дуже багато спільних рис менталітету. Об'єднуючою рисою для української та європейської ментальностей є працелюбність. Любов до праці у європейців сприймається як необхідна умова для успіху і прослідковується протягом усього життя. Що стосується українців, то найбільшу працелюбність і результативність вони демонструють за наявності гарної мотивації. При її наявності українці стають працелюбніші у декілька разів. Іншою рисою є шанування своїх культурних традицій, мови та поваги до прав людини. Однак повагу до людини та її прав ми почали виховувати не так давно, європейці у цьому напрямку прогресивніші за нас. Ще одна об'єднуюча риса – це повага до релігії. Українці є дуже релігійною та терпимою нацією. Ми з повагою відносимося до представників інших релігій. Все ж таки ми маємо велику кількість спільних рис з європейською ментальністю, тому сміливо можемо вважати себе частиною європейської сім'ї.

В. К. Лур'є, студентка,

Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого

ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ УКРАЇНСЬКОЇ НАЦІОНАЛЬНОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ В КОНТЕКСТІ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ

Національна ідентичність як певні інтегровані, узагальнені й об'єднані самосвідомості індивідів – одне з ключових питань у формуванні сучасної української політичної нації. Нація, як група людей, яка мала спільне минуле, в теперішньому часі формується ідеями, що спрямовані в «спільне майбутнє». Проте визначення напрямку руху потребує врахування об'єктивно та суб'єктивно зумовлених обставин сучасних світових тенденцій, важливим елементом яких є поняття «сприйняття себе в оточуючому світі». Передусім це питання набуває своєї актуальності в ході євроінтеграційних процесів і об'єктивних впливів європейської ідентичності. Відповідно виникає необхідність зіставлення та типологізації української національної ідентичності